

Móré Imre : Kisfalumból a nagyvilágba „ 2006. októberében megjelent könyvéből”

1956-RA EMLÉKEZEM

Minden ember életében vannak „nevezetes napok”, örömet, felemelő érzéseket, gyönyörűséget hozók, valamint bánattal, szomorúsággal, küzdelemmel teliek, és tragikus következményekkel járók egyaránt. Az én életemben ezek az örömteli és tragikus napok, események két hétben összesűrűsödtek a forradalmunk kitörését követően és meghatározták további sorsomat. A kivívott győzelem hitében átélt mámoros napok után jött a gyötrelmem. Forradalmunkat leverték és a magyar népet megbecstelenítették. Menekülnöm kellett. Így lettem külföldi, „56-os magyar”. Es az is maradtam, 56-os is és magyar is.

Akik tanúi voltak az eseményeknek, azokat szeretném emlékeztetni, a fiatalabbakkal pedig - velünk együtt - újra átélni a dicsőséges napokat, amikor hazánk példát mutatott a világnak: egy kis népnek is lehetnek óriási tettei.

Ezért emlékezem ...

1956 OKTÓBER 23 - NOVEMBER 4-IG

- Két hét remény és bizakodás -

Van egy ország Európa szívében, amelynek lakói - történelmük évszázadai során - talán a legtöbbet szenvedtek e „vén” földrészen, a vén földrésztől.

Ez az ország - a Kelet és a Nyugat találkozásának kritikus határvonalán fekvő, minden Európára ható korszakos esemény által érintett nemzet hazája - Magyarország.

A „nyugat bástyája”-ként feltartóztatta a tatár hordákat, majd önmagát feláldozva, másfél évszázados küzdelemmel útját állta a nyugat felé törő oszmán birodalomnak (miközben lakosságának felét elveszítette, s a kiürült területekre a szomszédos nemzeteket behívta, ezzel Trianont „előkészítette”). Évszázadokon át szenvedte el a Habsburg elnyomást (közben, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc által kikényszerített kiegyezést követően, a világ ámulatát kiváltó, példátlan fejlődésen ment keresztül). A XX. században a későbbi vesztesek oldalán belekényszerült az első, majd a második világháborúba. Viselte mások vétkéért (is) a retorziókat. Elveszítette területének kétharmadát (Trianon), majd 25 évvel később a győztes hatalmak koncként odadobták a Szovjetunióknak, ami bármit tehetett velünk.

Néhány, a „Nyugatot” elaltató, de (ismét példátlan) fejlődést hozó év látszatdemokráciája után hatalomra jutott az MKP és annak vezetője, „Sztálin legjobb magyar tanítványa”, Rákosi Mátyás és csapata. S velük együtt megismerhettük a bolsevik módszereket. Elvették a gyárakat, üzemeket, üzleteket, az új hatalom által megkívánt épületeket, lakóházakat, földeket, államosították a közintézményeket, iskolákat, üldözték az egyházakat, s mindehhez még jött a bolsevik terror számos sajátossága: az ÁVÓ, majd az ÁVH létrehozása, könyörtelen módszerek bevezetése, mint például a „csengőfrászos” éjszakai letartóztatások, tárgyalás és ítélet nélküli titkos fogva tartások, kitelepítések, megsemmisítő-, internáló- és kényszermunkatáborok, koncepciós perek, kegyetlen ítéletek, könyörtelenül behajtott beszolgáltatások, padlássöprések, erőszakos téeszésítés, és hadjárat a magántulajdon, a tudás, az erkölcs, a nemzeti érzés, a vallásosság, az egyházi rendek, a hagyományok, a nemzeti kultúra és a család intézménye ellen.

Közben irtották saját elvtársaikat is. Aki ma letartóztatott, azt holnap letartóztathatták, aki ma ítélezett, afölött holnap ítélezhettek!

Vagyis következett a zsarnokság korszaka. Ezt Illyés Gyula a földkerekség leghosszabb és legigazabb mondatába foglalta össze (Egy mondat a zsarnokságról). Mert a zsarnokság itt a világ-történelemben példátlan módon behatolt mindenhova. Nemcsak a puskacsőbe, a börtönökbe, a kiáltó ór szavába, de behatolt a családba, az apai tanácsba, az anya mosolyába, a búcsúcsókba, „/ahogy így szól a hitves,/ mikor jössz haza, kedves;/”

Déry Tibor prózai „egymondata” is rengeteget mond (Irodalmi Ujság, 1956. november 2.): „Azt hittük, a szocializmust fogjuk megépíteni s ehelyett vérből s hazugságból rakott börtönfalak közé zártak.”

Mindezt elégelte meg a mindig is szabadságvágyó magyar nemzet, s mikor már végképp beborult az égbolt, Márai Sándor szavaival élve „...- egy nép azt mondta: Elég volt.” S ennek lett a következménye az immár történelmi dátum:

1956. október 23.

Ezen a napsütéses, őszi délutánon a szabadság szele érintette meg Magyarországot. Akkor, amikor a szovjet és a hazai kommunisták véres tenorba tobzódó zsarnokságát megelégelte a magyar nép, kivágta a nemzeti lobogóból a „Rákosi címet” és a forradalom későbbi jelképe, a „lyukas nemzeti lobogó” alatt felkelt elnyomók ellen.

A történelemtől, ezét a példátlan tettéért, tizenkét csodálatos napot kaptunk. Október 23. és november 4. között a reményt, a bizakodást, majd a ránkört, hamarosan elillanó szabadságot a nemzet sok sebből vérezve szerezte meg. Tamási Lajos (Piros a vér a pesti utcán) költői sorai szerint: „lel ne felejtse, aki él,/ hogy úgy született a szabadság,/ hogy a pesti utcán hullt a vér./”

Mit is akartunk mi akkor?

Szabadságot, amelyben a szabad és titkos választások után több párt irányítja az országot, a cenzúra eltörlése után sajtó- és szólás-szabadság érvényesül, a gyülekezési szabadság megvalósul, s az ÁVH-től örökre szabaduljon meg a magyar nép!

További nagy álmunk a semlegesség volt. A Varsói Szerződésből való kilépést az egyetemi ifjúság hamar, majd a forradalom követelésére, a nemzet élére állított Nagy Imre kormányfő néhány napi hezitálást követően, feltehetően hatalmas eszmei, lelkiismereti vívódásában felülkerekedve, emberi nagyságának bizonyítékául, néhány nappal később szintén megfogalmazta ezt.

A költő (Fodor József, Viharban) így fogalmazta meg - a harcok közepette - másfél sorban népünk vágyát: „Békült legyen végre s boldog e vérző nép és szabad.”

Az október 23-i békés budapesti, majd az ezeket követő vidéki tüntetések, tömeges megmozdulások után, naivan azt gondoltuk, hogy az ország kommunista vezetése ezekből levonja a következtetéseket, és magától lelép.

A hatalom - félelmében és elvakult dühében - váratlant cselekedett: a Rádiónál belelövettek a követeléseinket átadó küldöttek és az őket kísérő tömegek védtelen soraiba. Így robbant ki az 56-os magyar forradalom!

A Rádiónál elesett - hősi halált halt - bajtársaink brutális lemészárlása indította el azt a folyamatot, amelynek során Budapest, majd a vidék ifjúsága, az utca elszánt embere a „semmitől” felfegyverezte magát és szembeszállt a helyi hatalommal, majd a szovjet csapatokkal, tankokkal.

A fegyvert ragadók nem egyeztették szándékaikat. Bizonyára voltak, akik csak „megreformálni” s voltak, akik megdönteni akarták a kommunista rendszert.

Milyen boldogan vettük át 23-án este mi egyetemisták is (többek között az EL 1 h Jogi arának a hallgatói) Mauser puskánkat a Kilián laktanyában! A későbbi neves történész, akkor a laktanyában szolgálatot teljesítő Gosztonyi Péter így írja le fegyverhez jutásunk történetét: „A Magyar Rádió előtt fegyveres tüzharcba keveredett, a belügyi karhatalmi erők ellen fellépni szándékozó tömeg még az éjszaka folyamán betörte a Kilián laktanya főkapuját és megtalálta - könnyű volt, a kiskatonák mutatták meg! - a fegyverraktárt. Elhordtak fölünk minden fegyvert. A katonák is mentek a tömeggel.” (A magyar Golgota, 223. oldal.)

Bíztunk abban, hogy ezzel az öreg harci fegyverrel meg tudjuk bosszulni a Rádiónál elesett bajtársaink halálát. (De ehhez még történelmekre is szükség volt, amikhez a tehergépkocsinkkal tovább haladva, az Ü110i út következő katonai laktanyájában jutottunk hozzá.)

Bíztunk magunkban, mert erősnek és elszántnak éreztük magunkat, bíztunk a mögöttünk álló Budapest népében, és kezdetben még bíztunk a Szabad Európa Rádiótól fellelkesítve a nyugati segítségben is. Népünk elszánt fegyveres fellépése menekülésre készítette a magyar nép történetének legjobban meggyűlölt tenor-szervezetét, az ÁVH-s alakulatokat, és visszahúzódnak kényszerítette a szovjet csapatokat. Közel két hétig ünnepelethettük győzelmünket és tervezgethettük a szebbnek vélt jövőnket.

Budapesten, ezekben a napokban eufórikus hangulat uralkodott. Győztünk! Az emberek mosolyogtak egymásra, és mindenki az új helyzethez illően - a kommunizmus ránk erőltetett kényszerzubbonyából kiszabadulva - a legszebb arcát mutatta. Bár a börtönökből kiszabadultak a „köztörvényes” bűnözők, csodák csodájára a harci események során betört üvegű kirakatokból nem hiányzott az árú. Ahol üres volt a kirakat, ott a házmester írása tájékoztatta a szemlélődő embereket, hogy a kirakat portékája nála hiánytalanul megtalálható.

Még szembeszökőbb volt a forradalom özvegyei, árvái részére történt pénzgyűjtés etikája: Kitétek egy kosarat (többnyire egy betört kirakatba), feltüntették, hogy kinek, kiknek a javára gyűjtenek (lakcímmel). A „kosárnyi” pénzhez illetéktelen nem nyúlt.

Forradalmunk tisztasága ellen a (minden bizonnyal) több tucatnyi ÁVH-s karhatalmista meggyilkolását szokták felhozni.

Ezzel az állítással őszintén szembe kell néznünk. A tények vitathatatlanok, de azok elferdítése ellen tiltakozunk.

Tény, hogy a magyar nép a Rákosi rendszerben elszenvedett sérelmei, keservei, gyötrelmei okozóját a hatalmi terror megtestesítőiben, az ávosokban látta, s ha ebben az időszakban az utcán valakire rámutattak, hogy „ez egy ávos(!)”, ha nem tudta magát igazolni, bizony veszélyben volt az élete. Ezért minden férfi személyi igazolványát mindig magánál tartotta. (Az ávosoknak ilyen igazolványuk ugyanis nem volt.)

Vagyis az utcai lincselések (egyébként elitélendő) tényét nem tagadhatjuk, számarányát azonban vitatjuk. Van olyan kimutatás, ahol az utcán meglincseltek ávos 3 személyként is feltüntetésre került: először neve, majd rangja, s végül még a lincselés helyszíne szerint is.

(A lincselés tényét semmi sem legalizálhatja, ezért csak zárójelben jegyezzük meg, hogy a franciáknak ma már senki sem veti a szemükre, hogy forradalmuk idején gyűlölt elnyomóikat guillotine alá juttatták.)

S nem helyes „lincselésnek” feltüntetni azoknak az ávosoknak a halálát, akik maguk vállalta vagy kezdeményezte tüzharcban veszítették el életüket.

Ötvenhatos forradalmunk tisztaságát vitatók legfontosabb érvként az október 30-án lezajlott „Köztársaság téri csatát” említik, mint a forradalmunk brutalitásának bizonyítékát.

Gosztonyi Péter történész kutatásai azonban tisztázták a történeteket. (A magyar Golgota, Heltai Gáspár Kft.)

Budapest. 1997. 133-163. oldal.)

Az MDP nagy-budapesti székházának ostroma messze nem döntő, de jelentős helyet foglal el az 1956-os forradalom történetében. Ezért Gosztanyi Péter történészi módszerekkel feldolgozta a történeteket, miközben az események háttérébe is bepillantott.

Korábban egyoldalú (a forradalmat leverő hatalomnak tetsző) elemzések íródtak erről a napról. Az épületet ostromló felkelők kíméletlen harci módszereit, az épület elfoglalása utáni kegyetlenkedéseiket, az áldozatok (nem mindig pontosan közölt) számát eddig is - a maguk módján - többen leírták. A teljes körű igazság felderítése azonban nem lehetett céljuk.

Gosztanyi azonban a „mindkét oldalon” történeteket elemzi.

A pártházban és a vele szomszédos DISZ-központban az ostrom alatt 140 fegyveres és fegyvertelen személy tartózkodott. Közülük - a pártház falára egy év múlva felkerült márványtábla adatai szerint - 25-en vesztették életüket a „proletárhatalom védelmében”, köztük 14 olyan fegyveres, akik „golyót osztva és golyót kapva” estek el. (Volt, aki pánikba esett, Kállai Eva pártalkalmazott például a második emeleti folyosóról az udvar kövezetére vetette magát, 1957 elején hunyt el.)

Népítéletnek 11 ember esett áldozatául. Hat karhatalmista, két honvédezeredes, a pártház civil borbélyja, egy pártiskolai tanár és Mező Imre parlamenti mivoltában.

A szerző azt is elemzi, hogy miért került sor az ostromra és a végkimenetelére miért vált ennyire kegyetlenné.

Október 28-án Nagy Imre feloszlatta a magyar nép gyűlölt ellenségét, az AVH szervezetét. Ezzel a magyar forradalom fordulópontjához jutott. Ugyanis az Apró Antal vezetésével (a már korábban) megalakult „Katonai Bizottság” ekkor olyan álláspontra jutott, hogy Nagy Imre kapitulált az „utca előtt”, ezért elhatározták, hogy a Katonai Bizottság puccsot, bolsevik típusú államcsínyt szervez Nagy Imre ellen úgy, hogy egy rajtaütésszerű támadás során „kikapcsolják” Nagy Imrét és kormányát. (Apró Antalék tervét a bizottság egyik tagja, Földes László később kikotyogta.)

A diktatúra feje az egykori jutasi őrmester, Gyurkó Lajos vezérőrnagy lett volna.

Mindezek jegyében, október 28-án a Köztársaság téri pártházban megkezdődtek az előkészületek. Növelték az őrség számát, fegyvert, élelmiszert halmoztak fel. Ezekben a napokban a pártházat a téren állomásozó szovjet tankok (is) védik.

Október 29-én maga Kádár János is felkeresi a székházat, este pedig eltávozik onnan Kovács István, a „nagy-budapesti” első titkár, a „hivatásos forradalmár”, a Moszkvahú kommunista, aki másnap reggel Magyarországot elhagyta és a pártház ostroma alatt (máig tisztázatlan küldetéssel) már útban volt Moszkva felé. (A pártházban szerepét a helyettese, Mező Imre vette át, aki politikailag Nagy Imréhez állt közel, osztotta legtöbb nézetét. Igaz, Kádár Jánost is becsülte.)

A pártház karhatalmistái (ávósai) ezekben a napokban „passzióztak” is: az épületet elhagyva „portyáztak” a környéken. Fegyveres felkelőket fogtak el, tartóztattak- és fegyvereztek le, és vittek be a pártházba. Így, 29-én *éjjel* lefegyvereztek Nagy Imre által aláírt igazolvánnyal rendelkező nemzetőröket is. Az éjszaka folyamán egy teherautó rendőrruhát hozott a pártház ávósai részére, akik nyomban átöltöztek. Az éjszaka eseménye még, hogy a pártház védelmére odavezényelt szovjet tankok eltűntek a térről.

A pártház előtti sürgés-forgás október 29-ről 30-ra virradó hajnalon fokozódik, és még a reggeli órákban is tart. Teherautók jöttek egymás után a térre. Élelmiszer-szállító rakományok érkeztek. Ez felkeltette a helyi lakosság figyelmét. Kilenc és tíz óra között több fegyveres felkelő (akkor már „nemzetőr”) jelent meg a téren.

10 óra után néhány perccel 5-6 fegyveres fiatal a pártház főkapuja felé tartott. A (rendőr ruhába öltöztetett) kapuőrsegtől aziránt érdeklődött, hogy kiknek érkeznek ez a sok szállítmány, kik vannak az épületben? (A köztudatban ugyanis elterjedt, hogy a Nagy Imre által feloszlattott ÁVH-s egységek gyülekeztek a pártházban. S ez a cseppet sem valótlán feltételezés képezte a pártház „ellenőrzésének” indítékát, amihez még ez idő tájt csatlakoztak azok a tények is, hogy az MDP hivatalosan ekkor már nem működött, s a kerületi bizottságok is feloszlatták önmagukat. Kik képviseltetik magukat akkor az egykori székházban?)

A kapuőrök békésen beengedték a fegyvereseket, akik közé, néhány pillanattal később, a márvány borítású előcsarnokban, fentről, gránátot dobtak!

Így és ekkor tört ki a pártház ostroma!

Az ostrom lefolyásának néhány, eddig fel nem tárt lényeges mozzanatára Gosztanyi hívja fel a figyelmet.

A 10 óra után kitört, a pártházra irányuló és onnan viszonzott lövöldözés akkor erősödött fel, amikor Pesten elterjedt a híre annak, hogy az ÁVH-s egységek ellen a Köztársaság téren harc folyik. Ekkor csatlakozott az ostromlókhoz több fegyveres, majd egy T-34-es, kis tüzerejű, „csak” repeszgránátokat kilőni tudó tank is.

Délben az ostromlók (megfontolatlanul) rohamra indultak a pártház ellen. A védők a fedezék nélkül támadókat lekaszabolták. „Az emberek úgy hullottak, mint az őszi légy.”

És ekkor következett be a küzdelem későbbi „harci etikáját”, a háborús szokásokat merőben felrúgó egyoldalú cselekmény: az eredménytelen roham utáni tűzszünetben az ostromlók több tucatnyi sebesültjeit elszállítani igyekvő, fehérköpenyes mentősökre a pártházi karhatalmisták rálöttek. Több beteghordó megsebesült, az elől haladó ápolónőt - minden bizonnyal mesterlövészek - lelőtték!

A „LIFE” tudósítói jelen voltak, sőt filmszalagra is rögzítették a jeleneteket. Így ezt a lényeges momentumot - ami után az ostromlók részéről is embertelenné vált az ütközet - letagadni többé nem,

csak elhallgatni lehetett.

Az ostrom további fontos mozzanata volt, hogy a 13 óra után, a Biszku Béla utasítására a Mátyás laktanyából a pártház felmentésére küldött 6 honvédségi páncélos közül az első kettő beavatkozás nélkül áthajtott a téren, az utánuk jövő 4 viszont - szót váltva a felkelőkkel - beállt az ostromlók közé! (Ebben az egy történetben összesűrűsödött az 56-os forradalom jellege.) Az „átálltak” a felkelőkkel együtt lőtték a közös ellenség, az ÁVH utolsó mentsvárát. A négy tank által leadott 22 „robbanó gránátos” lövedék becsapódásának következtében a pártház védhetetlenné vált. Ezért Mező Imre a székház feladásának jegyében, két katonatársával az oldalán (Asztalos János, Papp Lajos ezredesek), fehér zászló alatt az épület feladásának szándékával elindult az ostromlók felé, akik tűzszünettel fogadták a győzelmüket elismerő „parlamentereket”.

És ekkor történt a pártház ostromának egy eddig szintén elhallgatott, rendkívül fontos további mozzanata: a karhatalmisták közül, a későbbi orvosi megállapítás szerinti „vegetatívlabil” Bozsó Imre tüzet nyitott a felkelőkre, akik a tüzet viszonzták, így a parlamenterek két tűz közé kerültek. „Mindhárman a vakuéletien áldozatai lettek.”

Asztalos és Papp ezredeseket a haláluk után a fegyveresek közé keveredett, csőcselékként viselkedő tömeg lábuknál fogva egy-egy fára akasztotta fel.

A fegyveresek több esetben sikeresen akadályozták meg a brutális és forradalmi körülmények között is elfogadhatatlan „népítéletet” és annak végrehajtását. (Ennek következtében „menekült meg” a 140 fős pártházi fegyveres és a személyzet többi tagja.)

Mező Imre további sorsa a forradalom különös története. Miután „parlamenteri” küldetésében golyó érte és súlyosan megsérült, a felkelők (vagyis az ostromlók!) vitték a kórházba, ahol még egy napot élt. Sokáig eszméletlenül volt, de a felkelőkre nézve terhelő vallomást nem tett. Halálát követően boncolási jegyzőkönyv nem áll rendelkezésre, így „lege artis” nem dönthető el annak kérdése, hogy honnan lőttek rá, kik ölték meg valójában? (Gosztonyi Péter így sem megerősíteni, sem cáfolni nem kívánta azt a Pesten akkoriban elterjedt vélekedést, miszerint Mező Imre hátulról kapta a halálos golyót!)

És mi lett a „parlamenterek” küldetését egyoldalú, parancs nélkül tüzet nyitva megszakító nevezetes ÁVH-s, a „vegetatívlabil” Bozsó Imre további sorsa? Meggondolatlan, tragikus következményekkel járó cselekedetét később így magyarázta: „Fedezni akartam Mező elvtársat!” Jutalmul előléptették. Rendőr főhadnagy lett belőle. Idegbeteg mivoltát később apai (is) bizonyította, hogy 1967-ben, egy családi veszekedést követően, a nyílt utcán agyonlőtte saját feleségét.

(A Katonai Bizottság puccs-tervéből végül is nem lett semmi, részint azért, mert a bázis, a kerületi pártbizottságok október utolsó napjaira széteszlottak, valamint a Szovjetunióknak is időközben más elképzelései lettek Nagy Imre leváltásáról.)

A Köztársaság téri csata eseményeit tehát a valóságnak megfelelően kell feltárni és beállítani ahhoz, hogy forradalmunkról valós képet hagyjunk hátra.

Vonatkozik ez a megállapítás a következő napok eseményeire is, amelyek kegyetlenségét és álnokságát évtizedekig igyekeztek „hazugság-köntösbe” burkolni.

1956. NOVEMBER 4. VASÁRNAP, HAJNALI 4 ÓRA

Miután a szovjet vezetés és elhárítás november 3-án este Tökölön törbe csalta a Maléter Pál hadügyminiszter vezette tárgyaló küldöttséget, újabb háromezer páncélos és kétszáz ezer szovjet katona zúdult az országra, és „főcsapás-irányként” hajnalban megindította a mérhetetlen pusztítást okozó, rombolásában csak a második világháborús károkhöz hasonlítható támadását Budapest ellen. Azt a támadást, amit a szovjet felső vezetés már napokkal előbb elhatározott, majd november 2-án Brioni szigetén Titóval szentesített, s amit a kommunizmus eszményét többször is szolgálai módon, bábként kiszolgáló Kádár János felhasználásával cinikusan „behívásnak” minősített.

A harc a sokszoros túlerővel szemben eleve reménytelen volt. A nyílt utcai ütközetek még így is napokig eltartottak. Folyt a vér a pesti, budai utcákon, tereken. A Molotov koktél sok páncélost és szovjet katonát tett harcképtelenné, de sajnos a felkelők is nagy emberveszteségeket szenvedtek el.

November 7-én a SZABAD MAGYAR RÁKÓCZI RÁDIÓ segítséget kérő mondatait sugározza az adó:

„Minden becsületes magyar ember nevében kérjük a világ minden országának lakóit, hogy segítsenek nekünk. Nincs lőszerünk, kötszerünk. A kenyér elfogyott. A nagyvilághoz, Európa szabad országaihoz, az USA-hoz, az ENSZ-hez küldjük segítséget kérő szavainkat. Rövid az idő! Segítséget Magyarországnak! Segítsetek, hogy megvédhessük a szabadságot a Duna mentén! Segítség! Segítség! Segítség! S.O.S. S.O.S. S.O.S.

A következő órákban egy nemzet élete vagy halála felett fogtok dönteni. Amíg a ti fiataljaitok békében és boldogan élnek, addig a magyar fiatalokat szovjet tankok tapossák el. Segítségért fordulunk hozzátok, ne hagyjatok elvérezni bennünket. A szabad világban ti vagytok az utolsó reményeink! S. O. S. S. O. S.”

És ezzel - fegyverropogás közepette - megszakadt a rádió adása. Segítség nem jött!

Az USA-nak fontosabb volt az egyiptomi olaj, a Szezei-csatorna, mint a magyar forradalom. Európa pedig félt az erős Szovjetuniótól, ők sem mertek segíteni! Magyarország és forradalma egyedül maradt!

A SZOMORÚ ÉS TRAGIKUS VÉG

A nevezetes harcállások sorra estek el. Elsőnek, még november 4-én reggel, a Kilián laktanya. Másnap a Széna téri, Szabó bácsi vezette csapatot verték szét az oroszok. A főként politikai tényezőt jelentő Dudás József harcosai (Szabad Nép Székház) szétszéledtek. A Corvin köz viszont 10-én hajnalig harcolt. Ekkor a harcosok többsége - értesülvén a hamarosan induló, nehéztüzérségi szovjet támadásról - elvonult és november 15-ig a Rákóczi téren még ellenállt. Ugyancsak sokáig tartották magukat egyes külvárosi, peremkerületi harcoló egységek. Király Béla nemzetőreivel a budai hegyekbe húzódott vissza, majd az oroszok bekerítési kísérletéből a „nagykovácsi csatában” leleményes csellel kivágta magát (és a Vértesbe, majd nyugatra menekült).

Szórványos fegyveres ellenállás még hetekig eltartott.

A forradalom leverése után azonnal megindult a könyörtelen leszámolás. Ezerszámra tartóztatták le az otthon maradt forradalmárokat, a harci cselekményekben résztvevőket. Többeket a börtönben kínoztak halálra vagy végeztek ki ítélet nélkül (Losonczy Géza, Dudás József, Szabó bácsi). De halálra ítélik a 16 éves Mansfeld Pétert is (kivégzésével bevárják a nagykorúságát!). Az ország börtönei zsúfolva voltak. Majd beindultak a hírhedt vérbírósági tárgyalások.

Kádár kevesellte a halálos ítéletek számát, mert kijelentette: „A bíróságok dolgozzanak hatékonyabban!”

Több száz embert ítélték halálra és végeztek ki. A megtorlásoktól és az üldöztetésektől tartva 200 000 menekült hagyta el az országot, új, szabad hazát keresve, az igazi után!

Fontos még kiemelni azt is, hogy a szovjet levéltárakból, archívumokból a mai napig nem került elő olyan „ukáz”, ami arról tanúskodna, hogy az ártatlan emberek meghurcolása, tízezrek bebörtönzése és majd 500 honfitársunk bitóra való küldése a szovjet vezetés kívánsága lett volna.

Nem! Ezek a bűnök mind az MSZMP akkori vezetése és (főként) Kádár János „lelkén” száradnak.

A közismert antifasiszta és antikommunista, a recski megsemmisítő tábornok inkább szellemiségével, mint fizikumával túlélő költő-zseni, Faludy György „Egy helytartóhoz 25 év után” c. versében a kort könyörtelenül bemutatva (Torontóból!) megszólítja Kádár Jánost: „Olykor, esti csendben/ hallod-e újra, ahogy Rajk barátod/ nyakcsigolyája recsen?/ Ha altatóval sem tudsz már aludni:/ Tóth Ilonka sóhaja utolér-e,/ s Losonczy hörgeése, akinek kását/ töltöttél a tüdejébe?/ Mint víz alatti elmerült harangok:/ hintáznak-e hajnal felé ágyadnál/ a tizennyolc esztendőskorú iskolások,/ kiket felakasztattál?!”

Bizony, Kádár elméjének volt oka arra, hogy élte alkonyára megtévelyedjen... 1990, A

FORDULAT ÉVE

(ide a „Han tänder ett ljus” cikk jön)

Meggyengült a hatalmas Szovjetunió! A kommunizmus erős fala Moszkvában, Budapesten és Kelet-Berlinben is repedezni kezdett. Moszkva rá volt szorulva a nyugati kapitalisták üzleti támogatására. Ezt segítő, ravasz és jól átgondolt stratégiát dolgoztak ki: megengedték Magyarországnak a „vasfüggöny” megnyitását, Kelet-Berlinnek pedig a „berlini fal” lebontását.

Mindkét taktikai húzás fényesen bevált, hisz a keleti piacok fokozatosan megnyíltak az USA, Anglia és a többi nyugati állam felé és onnan hathatós támogatást kaptak. A kommunizmus találkozott a gyűlölt kapitalizmussal!

Történelmi tény az is, hogy a magyar kommunistáknak a vasfüggöny megnyitásában csak „leosztott”, bábszerepük volt (amit a szovjetek vezénylése, egyetértése nélkül soha nem tudtak volna eljátszani). Így nem illő a „függönyszaggatással” és a „faldöngetéssel” kérkedni. (Németh Miklós, az akkori miniszterelnök ezt sohasem tette, volt külügyminisztere azonban szinte „ezzel kel és fekszik”. Pedig egykoron harcosan ásta a kapitalizmus sírját, most meg „cölöpöket ver” a fundamentum erősítésére.)

1989. OKTÓBER 23.

Magyarország államformája ezen a napon a kommunista Népköztársaságból - a Szovjetunió jóváhagyása után - Köztársaság lett. És megszületett végre a nagyon várt szabadság!

A szabadság, amellyel élni, és nem visszaélni kell, a gazdaságban, a politikában, a civil életben egyaránt. Fontos kellékként kapcsolódik mindehhez, hogy a becsületes munka rangot követelhesen magának. Ezek - külföldi megítélés szerint - Magyarországon ma a leginkább problematikus kérdések.

1956 - 50 ÉV TÁVLATÁBÓL

Az 1956-ban kivívott és néhány napig élvezett szabadság után 1990-ig kellett várni arra, hogy sokat

szenvedett hazánk megszabaduljon a szocialista-kommunista gazdasági-ideológiai rendszer béklyójától, jármától, terrorjától és a Szovjetunió által jelentett permanens fenyegetettségétől.

Szabadság! Mit is jelentett az országunknak?

1990-től végre lehetett több pártra szavazni, véleményt szabadon nyilvánítani, hátrány nélkül templomba járni, cenzúra nélkül média-tevékenységet folytatni, nyugatra is szabadon utazni.

A szabadságot persze mindenki élvezheti. Az elmúlt rendszer vezetői, kegyeltjei is. Ők ugyanúgy megtartották pozíciójukat, mintha rendszerváltás nem történt volna meg.

Ez az első szabadon választott, vagyis az Antall kormány mulasztásából fakad, akik ígéretükkel ellentétben nem tudták végrehajtani a „Tavaszi nagytakarítást”, vagyis nem alkották meg azt a törvényt, melynek értelmében az előző rendszer vezetői (egy bizonyos szinten felül) kiszorultak volna az ország irányításából.

Ez rányomja a bélyegét a mai közéletre és legnagyobb fájdalomunkra, 1956-os forradalom és a benne résztvevő „ötvenhatosok” megítélésére is.

Mintha a rendszerváltás ellenére ugyanazok ítélnének felettünk, mint korábban. Illyés

Gyulát idézve: /"mert ott áll /eleve sírodnál,/ ő mondja meg, ki voltál,/ porod is neki szolgál."/

A „Tavaszi nagytakarítás” elmaradása azzal is együtt járt, hogy nem került sor a pártáram során elkövetett emberiség elleni, soha el nem évülő bűnök vizsgálatára sem (márpedig a forradalom leverését követően a kegyetlenkedések mindennaposak voltak).

Az el nem évülő bűnök felderítésének elkötelezettsége területén példát vehetünk a zsidóságtól. (Itt van az Ausztráliában élő Zentai Károly esete, akit azzal gyanúsítanak, hogy 1944-ben egy fiatal zsidót megölt Budapesten és ezért 2006-ban kéri kiadatását Ausztráliától.)

Ugyancsak csalódottan veszem tudomásul, hogy a magyar nép két dicsőséges forradalmának, szabadságharcának megítélése, összehasonlítása terén „56” mennyire „48-49” mögé szorul. (A „48-as” öreg-honvédek egyéni vagy csoport-képeivel, ötven év elteltével, egy-egy évforduló kapcsán „tele volt” a sajtó, ma pedig múzeumok őrzik ezeket a felvételeket. Az „56”-os harcosokra pedig napjainkban csak akkor kíváncsi a sajtó, ha egymással van gondjuk.)

Azt pedig már minősíteni sem lehet, hogy a világ („hivatalból”) első számú politikusának tartott amerikai elnök, 2006. június 12-i budapesti látogatása során, aj elenleg is amerikai jelenlét mellett folyó iraki háborút a mi 1956-os forradalmunkhoz hasonlította.

Egyedüli vigaszom, hogy volt olyan hazai politikai erő, amely az amerikai elnök ezen, forradalmunkat leértékelő nyilatkozatát kifogásolta.

De meddig értékeljük még le 1956-ot, és dicsőséges, példátlanul tiszta forradalmunk mikor kapja meg végre méltó rangját?

Mi, a történelem színpadáról a kijárat felé totyogó egykori ötvenhatosok már csak abban reménykedhetünk, hogy „fentről” majd meglátjuk...

Írta Móré Imre